

Disminució Visual

“Una altra vegada fou a l’hora de seguir la classe amb transparències: quan vaig demanar al professor que anés més a poc a poc, aleshores va continuar la classe com si s’estigués dirigint a nens petits.”

(Xavier, estudiant amb disminució visual)

Fundació
Autònoma Solidària
UWB CAMPUS

DISMINUCIÓ VISUAL

Definició:

És la carència o afectació del canal visual d'adquisició de la informació.

Des de 1979 l'ONCE considera com cega la persona que, amb cap dels seus ulls, pugui comptar els dits d'una mà a 4,50 metres de distància, amb ulleres correctament graduades.

Les disminucions visuals es poden classificar de diferents maneres, segons molts paràmetres, com el moment d'aparició o el ritme d'adquisició per posar-ne alguns exemples. De tota manera, entre els més importants cal destacar el del grau d'afectació:

CEGUESA

CEGUESA TOTAL:

Absència total de visió o com a màxim percepció lluminosa. Llenguatge Braille indispensable.

CEGUESA PARCIAL:

Visió reduïda, que permet l'orientació a la llum i percepció de masses uniformes. Aquestes restes visuals faciliten el desplaçament i l'aprehensió del món extern.
Llenguatge Braille indispensable.

BAIXA VISIÓ

BAIXA VISIÓ SEVERA:

Visió reduïda que permet distingir volums, escriure i llegir molt de prop i fins i tot distingir alguns colors. Tot i això, és necessari aprendre el llenguatge Braille per a l'escolarització.

BAIXA VISIÓ MODERADA:

Permet una lectoescriptura amb tinta si s'adapten unes ajudes pedagògiques i/o òptiques adequades.

Consideracions bàsiques

COM ACOMPANYAR UNA PERSONA CEGA:

És molt important, i abans de fer res, adreçar-se específicament a la persona en qüestió i preguntar-li si vol ajuda. En cas afirmatiu:

- Oferiu-li tot el braç, i camineu-hi espontàniament tenint en compte l'espai que ambdós ocupeu.
No cal donar instruccions excepte en determinades circumstàncies, ja que el contacte amb el braç permet seguir i captar les variacions i peculiaritats del recorregut, amb el mateix detall amb què l'acompanyant es mou.

- Per passar per llocs estrets, poseu cap enrere el braç amb què manteniu contacte amb la persona cega, camineu al davant i reduïu el pas quan ho considereu oportú per evitar cops o rascades.
- Al pujar o baixar escales, indiqueu on és la barana, preferentment dirigint-hi la mà més lliure de la persona cega i anunciant el primer i últim graó.
- Per oferir un seient lliure, informeu de la seva existència i pregunteu si el desitja utilitzar. En cas afirmatiu, indiqueu-ne la posició posant en contacte una mà de la persona amb la part alta del seient.
- Per entrar en un vehicle, és recomanable orientar l'individu cec sobre la posició del vehicle, per exemple col·locant-li la mà al sostre perquè sàpiga el grau d'inclinació necessari per entrar.

El Gos Pigall

Hi ha una normativa a la comunitat autònoma de Catalunya que regula l'accés a l'entorn de les persones amb disminució visual acompanyades de gossos pigall (Llei 10/1993, de 8 d'octubre). En aquesta llei s'estableixen els drets d'accés als diferents espais públics, entre els quals es troben, lògicament, les diferents dependències d'ús públic de la universitat, entre les quals cal destacar els aularis. Això implica que, per llei, no es pot negar l'entrada a classe a un estudiant amb disminució visual que vagi acompanyat d'un gos guia. L'incompliment de la llei esmentada implica sancions.

Com tractar un gos pigall: ORIENTACIONS

- No us exclameu davant l'animal: està ensinistrat per la seva feina, i la seva presència està avalada legalment en qualsevol lloc.
- El gos està treballant: no hi establiu cap relació jugant-hi, fent-li carícies o donant-li alguna cosa, com per exemple menjar, al marge de la persona a què guia.

AMPUS

DISMINUCIÓ VISUAL

Recomanacions pedagògiques:

PER LA COMUNICACIÓ:

- Sempre que el professor es dirigeixi a l'estudiant cec ha de fer-ho pel seu nom, utilitzant referències concretes.
- Respecte a la comunicació, eviteu paraules que necessiten recolzar-se en un gest per concretar-ne el significat (com aquí, així, etc.). D'altra banda, al parlar-los directament cal que els ho feu saber (utilitzant el seu nom, establint-hi un lleu contacte, etc.), per tal que s'assabentin que els parreu a ells.
- Reduïu al mínim l'ús de materials visuals, per exemple notes o petites aportacions a la pissarra. En casos en què és del tot indispensable, aleshores cal verbalitzar pas a pas el que s'escriu. Els temes que s'han de tractar han de ser exposats de la manera més radiofònica possible.
- Per indicar la disposició dels objectes a la zona de treball es pot utilitzar com a orientació les hores d'un rellotge, p. ex.: "a la una, l'estoig".

PER L'ACCÉS A LA INFORMACIÓ ESCRITA:

- Les persones amb disminució visual desenvolupen un ritme de lectura més lent. Per aquest motiu cal donar-los amb anterioritat els materials que es treballaran a l'aula. De la mateixa manera, l'anticipació de continguts, amb la presentació prèvia del material facilita la contextualització i la millor comprensió dels temes tractats a classe.
 - En cas que aquests estudiants puguin utilitzar materials impresos s'han d'adaptar a gran format, amb suficient contrast entre lletra i fons. Ells mateixos poden informar de les característiques més adients que ha de tenir un text per tal de facilitar-los la lectura.
 - També es pot donar el cas en què els alumnes amb discapacitat visual tinguin una persona com a "prenedor d'apunts".

PEL QUE FA A LA DISTRIBUCIÓ ESPAIAL:

- Als alumnes amb baixa visió és important que per aprofitar al màxim les seves restes visuals se'ls reservi les primeres files.
- És important mantenir l'espai i els elements materials de l'aula en una estructura estable ja que la persona s'acostuma a una distribució i si es canvien pot trobar-se amb obstacles. Si el canvi de mobiliari és inevitable per alguna sessió, cal avisar amb antelació de la nova ubicació dels elements, oferint punts de referència clars i coneguts. Cal evitar que motxilles, carpetes, bosses, etc. estiguin tirades pel terra de l'aula.
- Procureu mantenir les portes i finestres completament tancades o obertes evitant les posicions intermèdies, ja que són les més difícils de detectar.
- Establiu un ambient d'il·luminació difusa i una llum potent dirigida a la tasca que s'ha de realitzar provinent de dalt a baix per evitar l'enlluernament (poden ser necessàries les làmpades de braç flexible).
- Cal tenir present que els canvis bruscos de lluminositat pertorben la visibilitat.

D'ALTRES:

- En el supòsit que calgui l'exploració manual d'objectes, és indicat posar en contacte l'objecte amb les seves mans, fer-lo sonar amb cura en el lloc en què es diposita i assegurar-se que queda entesa adequadament la forma de localitzar-lo. Com que el sentit més desenvolupat per aquestes persones és el del tacte, cal poder explorar lliurement durant el temps que sigui necessari.

DISMINUCIÓ VISUAL

Material Tècnic:

Braille'n Speak: és un sistema portàtil d'emmagatzematge i processament de la informació. Es tracta d'un equip informàtic de mida reduïda en què les dades entren mitjançant un teclat Braille de sis punts i la sortida s'efectua per síntesi de veu en espanyol i altres idiomes.

Característiques destacades: posseeix un editor de textos, agenda, calendari, cronòmetre, calculadora, etc. La informació d'aquest aparell es pot passar a un disquet, a un ordinador o a una impressora Braille o de tinta. Aquesta màquina la utilitzen els alumnes per prendre apunts.

Material informàtic: la comercialització d'adaptacions per ordinador possibilita a les persones amb disminució visual l'accés a la informació escrita de manera ràpida i eficaç. Per llegir la pantalla de l'ordinador hi ha adaptacions tiflotècniques visuals, tàctils i auditives, com per exemple: el sintetitzador de veu, que verbalitza el contingut de la pantalla de l'ordinador; la línia Braille, que reproduïx la pantalla línia per línia en sistema Braille o el programari JAWS, que permet l'accés dels disminuïts visuals a la informàtica (processadors de text, fulls de càlcul, bases de dades, Internet, etc.).

El sistema Braille: és un sistema de lectoescriptura tàctil que es basa en la combinació de sis punts en relleu. Els instruments d'escriptura més usuals són el punxó, la pauta i la màquina d'escriptura Braille (Perkins).

Lectoescriptura en tinta: utilitzada pels alumnes amb baixa visió. Solen utilitzar quaderns d'escriptura especialment pautats, taules de fusta abatible, el tiposcopi (tros de cartró amb un forat rectangular que permet veure un línia impresa; col·locat sobre un text escrit serveix de guia per no perdre's en la lectura) i la telelupa (amplia les imatges mitjançant un monitor).

D'altres: hi ha altres aparells que són utilitzats sovint pels estudiants amb aquest tipus de disminució com el casset que duplica la duració d'una cinta normal per gravar apunts i l'escàner que serveix per passar documents a suport informàtic.

Avaluació

- Sempre que sigui possible, utilitzeu les mateixes tècniques d'avaluació que les dels companys.
- Proporcioneu informació prèvia de l'examen, els requisits i els criteris d'avaluació.
- Sovint requereixen un acompanyament per llegir les preguntes i en alguns casos perquè els escriguin les respostes.
- A més a més, requereixen més temps per realitzar les activitats pràctiques, anàlisis, proves, etc. (sobretot si els materials estan en Braille). Actualment, la normativa estableix l'augment del temps en un terç del temps global pautat per a la resta del grup.
- Els estudiants que utilitzen el Braille'n Speak no poden utilitzar-lo per copiar o millorar el seu examen. Es tracta d'un aparell d'escriptura, similar a una màquina d'escriure. A més, cal tenir en compte que la informació del Braille'n Speak no surt impresa sense l'ajuda d'un ordinador i una impressora, per la qual cosa s'hauria de permetre anar a una sala d'ordinadors per a imprimir-ho o millor, que sigui el professor qui s'emporti el disquet per imprimir-ho ell mateix.
- Als estudiants que utilitzen la màquina Perkins, cal permetre'ls desplaçar-se a una altra aula ja que, en moments d'alta concentració, el soroll pot molestar la resta de companys.
- Als estudiants de baixa visió cal permetre'ls que descansin més freqüentment, ja que hi ha la possibilitat que els seus ulls es cansin ràpidament.
- Igualment, amb aquests estudiants de baixa visió cal evitar la utilització de materials de poc contrast o molt brillants.